

● Rhino – Voorjaars schoonmaak ●

Rein de Jong

Haperende of trage PC? Welke programma's heb je de laatste tijd allemaal geïnstalleerd en weer verwijderd, omdat ze uiteindelijk niet deden wat je er van verwachtte? Dit artikel geeft aan hoe die grote schoonmaak in gang te zetten.

Na verloop van tijd wordt je pc traag. Oorzaak? Dat ben je zelf! Je installeert en probeert dat ene programma waarvan 'ieder- een' zegt dat het zo makkelijk en eenvoudig is. En ook dat éne programmaatje dat je 'moet' hebben! Misschien is de GigaHits is een grote veroorzaker van deze vervuiling. ;-)

In mijn lezingen zeg ik niet voor niets, keer op keer: "Instal- leer alleen datgene waar je zelf behoefte aan hebt. Niet om- dat een ander zegt dat je er behoefte aan zou moeten hebben".

Voor het schoonmaken van je pc is er gereedschap dat het stof verwijdert, om in de termen van de voorjaars schoon- maak te blijven. In tegenstelling tot wat makers van ver- schillende toeltjes je willen doen geloven, zijn deze schoon- maakhulpmiddelen standaard aanwezig onder Windows 7. Het is dus totaal onnodig (en vaak ongewenst of schadelijk) om programma's zoals CCleaner, NCOD Magix pc Check & Tuning te gebruiken.

Waar bestaat die vervuiling en vertraging uit:

- **Programma's die autostarts installeren.**
Autostarts zijn programma's die worden opgestart, direct nadat Windows start. Dit wordt gedaan:
 - o om een te gebruiken (basis)programma alvast voor te laden. Dan start het snel wanneer je het aanroept (voorbeelden: Acrobat Reader, OpenOffice, QuickTime, TomTom)
 - o om direct updates op te halen indien die er zijn (voorbeelden: Logitech, HP, Java, Virusscanner).
 - o om ingevoerde gegevens af te kunnen vangen, wanneer er een CD of USB stick wordt ingevoerd (Nero, Corel, TomTom)
 - o om processen te 'bewaken' (Printermonitors, UPS-monitor)
- **Onnodige serviceprogramma's**
Services zijn ook programma's die óf op de achtergrond draaien óf zonodig automatisch worden gestart. Services die vaak onnodig zijn: Bonjour van Apple, HotKey poller van het beeldschermstuurprogramma. Veel autos- tarts verhuizen van opstartprogramma naar service? Waar- om? Dan zijn ze minder zichtbaar voor de gebruiker en kunnen toch op de achtergrond starten. Bovendien kan het daar met een verhoogd niveau (Als installeerder of als ad- ministrator draaien). Een andere reden is dat, met de komst van Windows 7, deze services ook vertraagd kunnen starten. Pas veel later, na het inloggen. Je ervaart het dan niet meer als vertragend, en dat is wel zo fijn!
- **Geïnstalleerde programma's die je niet gebruikt.**
Deze gebruiken ruimte op je schijf en mogelijk zijn er ook nog autostarts of services bij betrokken.
- **Invoegtoepassingen in de browser** (Internet Explorer, Chrome, FireFox).
Denk hierbij aan Toolbars, Flash player, Office OneNote.
- **Fragmentatie van bestanden** (alleen XP).
Wanneer een schijf voller raakt, kunnen bestanden niet meer aaneengesloten worden weggeschreven. Net alsof de hoofd- stukken van een boek verdeeld zijn over meerdere boekenkas-

ten. Dan duurt het ook langer voordat je het hele boek hebt verzameld, dan wanneer je het boek in één keer kunt pakken. Onder XP moet je zelf defragmenteren. Vista en Win7 doen het op reguliere basis, zonder dat je het merkt.

- **Indexeringsfuncties.**
Windows indexeert de inhoud van bestanden en program- ma's zodat snel gezocht kan worden. Dit proces kost tijd. Zeker op tragere, en met name op oudere XP machines, leidt dit tot het traag aanvoelen van het systeem. Op moderne, snelle, Win7 pc's wil je de indexeringsfunctie niet missen!
- **Tijdelijke bestanden**
Deze vertragen de computer alleen wanneer er erg weinig vrije ruimte op de pc is. Ze zorgen dan voor extra frag- mentatie. Verder kan het geen kwaad. Kijk naar je eigen zolder, schuur of kelder. Ook dat wordt pas een probleem wanneer er geen doorkomen meer aan is.
- **Antivirus programma**
Het antivirusprogramma bewaakt standaard alle bestan- den. Zodra een programma of een bestand wordt geopend, wordt het eerst gecontroleerd door het antivirusprogram- ma. Wanneer je niet oppast wordt het zelfs meermalen gecontroleerd. Net alsof je meerdere portiers bij de deur hebt staan. Je kunt hierbij ook denken aan de standaard Windows Defender (is onnodig wanneer je een ander an- tivirusprogramma gebruikt). Ook de spam- en virusfilters op e-mail programma's werken vertragend.

Dit zijn de belangrijkste vertragende factoren. Vooral op oudere (XP) machines kan die vertraging erg vervelend zijn.

Er zijn autostarts die best wel handig zijn, die je graag zou willen behouden. Op moderne, snelle machines met Windows 7 merk je veel minder van de autostarts. Zoals eerder gemeld, worden veel services onder Windows 7 ver- traagd gestart. Ook worden bepaalde taken in Win7 pas dan gestart wanneer de gebruiker even wegloopt. Uitstoffen van een Windows 7 machine heeft dan ook veel minder effect.

Autostarts en Services

In principe zijn autostarts bedoeld om je het leven makkelij- ker te maken. Windows zelf start allerlei programma's en services op voorhand. Dit om je taken uit handen te nemen. Echter, niet alle autostarts zijn gewenst. Met name die *auto- starts die het hoofdprogramma waartoe ze behoren sneller doen starten*. Vaak zijn het programma's die je niet dagelijks gebruikt. TomTom is daar goed voorbeeld van. Ik ken nie- mand die de TomTom wekelijks, laat staan dagelijks, aan de computer koppelt. Wat is dan het bezwaar om de TomTom- applicatie handmatig te starten en pas dan de TomTom aan te sluiten. Ook *bewaken van beschikbare programma-updates* is niet iets wat dagelijks mee hoeft te hobbelen op de pc. Het zou fraai zijn wanneer de controle op updates pas bij de programmastart of start van een controlevenster zou gebeu-

ren. Helaas is dat niet altijd het geval. Of nog beter: meeliften met Windows Update! Of via Taakbeheer uitvoeren eens per X dagen. Aan te geven door de gebruiker zelf. Logitech-updater voor muis en toetsenbord? Waarom moet die met het systeem mee starten? Wanneer de driver problemen geeft, ga je zelf wel op zoek naar een update. Alleen de Windows Update en de Malware updater zijn bij een systeemstart nodig. En dan nog niet eens direct. Die mogen best vertraagd starten. Gelukkig doet Microsoft dat al voor heel veel Windows services onder Win7. Daardoor start Win7 ook zo lekker snel!

Het automatisch opvangen van gegevens op ingevoerde media. Denk hierbij aan foto-sticks, DVD's, etc. Er zijn meestartende programma's die direct je foto's claimen. Wanneer je meerdere fotobewerkingsprogramma's geïnstalleerd hebt, kan het zo maar zijn dat er applicaties van Kodak, Picasa, Canon, Photoshop en wie weet welke nog meer, samen zitten te wachten op een ingevoerde stick. En het laatst geïnstalleerde programma, die 'pakt' dan alle foto's. En je wilde toch zelf bepalen wat er met je foto's gebeurt? Ik wel! Dan de monitors. Die laten leuk zien wat de staat van de printer cartridges is. Heb je dat nodig? Zie je het niet aan het resultaat dan? Alleen de UPS-monitor is nuttig voor het afsluiten van het systeem wanneer de stroom uitvalt wanneer je niet in de buurt bent. Ben je altijd thuis wanneer de pc aanstaat, dan is ook die monitor volkomen overbodig. Installeer die software dan ook niet!

Let dus op bij het installeren van software. Welke vinkjes hebben de makers standaard aanstaan. Zijn die in jouw belang? Of in het belang van de makers?

Verwijderen van autostarts

Dit is te uitgebreid om even aan te tippen. Er is een apart artikel aan gewijd (zie pagina xx)

Geïnstalleerde programma's die je niet gebruikt

Naast het in beslag nemen van ruimte op je harddisk en in back-ups, kan het maar zo zijn dat ook deze programma's autostarts/services geïnstalleerd hebben. Daarnaast vervuult het je menu en zoekfuncties. Weg ermee! Realiseer je dat jij bepaalt wat handig is op je pc. Niet de buurman of handige hulp die zegt dat jij het handig moet vinden.

Verwijderen

Via Start > Configuratiescherm > Een programma verwijderen (Software verwijderen)

Invoegtoepassingen in de browser

In de moderne browsers worden steeds meer zaken overgelaten aan invoegtoepassingen. Denk hierbij aan zaken. FireFox wordt momenteel steeds vaker FATfox genoemd vanwege de logheid die het tentoonspreidt ten gevolge van de vele invoegtoepassingen die mensen installeren. Installeer ook daar alleen het gewenste. Loop de toepassingen en Add-ons nog eens na.

Vergeet ook de Toolbars niet. Naast het innemen van kostbare browserruimte, verlengen ze ook de opstarttijd van de browser.

Verwijderen:

- Toolbars

De nette via:

Start > Configuratiescherm > Een programma verwijderen (Software verwijderen)

De schurken:

Zoeken op internet (remove xxxBar)

- Internet Explorer

Extra (IE9 = tandrad-icoon) of ALT-X > Internetopties > Programma's > Invoegtoepassingen beheren

Daar staat de lijst van spullen die starten. Bekijk kritisch of ze nodig zijn.

- FireFox

Extra (FF4 = Firefox label) of ALT-X > Add-ons

Bekijk de tabs Extensies en Plug-ins. Niet alles is noodzakelijk of handig. Schakel eerst uit. Na een week nog uitgeschakeld? Verwijder ze dan.

- Google Chrome

Klik op het moersleutel-icoon > Extra > Extensies

Ook hier kun je kiezen tussen uitschakelen en verwijderen.

Fragmentatie.

Alleen van belang op Windows XP. Daar gaat het defragmenteren nog met de hand. Normaliter niet vaker dan één of twee keer per maand noodzakelijk.

Uitvoeren: Start > Alle Programma's > Bureau-accessoires > Systeemwerkset > Schijfdefragmentatie.

Eerst analyseren of het noodzakelijk is. Je verspilt anders kostbare tijd.

Indexeren

Of je dit kunt missen hangt van je werkwijze af. Zelf gebruik ik onder Win7 heel veel de zoekfunctie. Een computer kan dat immers veel sneller dan dat je het zelf kunt. In Win7 is **Start > tik in:** ... De handeling die ik het vaakst doe.

Daarom schakel ik de indexeerfunctie niet uit. Heb je echter een tragere machine, tja, dan zou het onder XP of Vista heel goed kunnen zijn dat het prettiger werkt zonder indexeerfunctie.

Uitschakelen in XP:

In het Configuratiescherm > Prestaties en onderhoud > Systeembeheer.

Dubbelklik hier op de optie: Services

Nu zie je alle services die op de machine kunnen worden uitgevoerd. Zoek de service: 'Indexing-service' en dubbelklik erop. Wijzig het 'Opstarttype' van de service dusdanig dat deze is uitgeschakeld.

Hoe ruimen we op?

Er is één goed programma dat het 'bijna' automatisch kan. Dat is Solutio. Programma heeft echter ook belangrijke nadelen. Lees daarover in het flankerend artikel over autostarts verwijderen. Daar wordt, naast MSConfig, ook Solutio aange-tipt.

Windows heeft zelf gereedschap in huis om op te schonen. Welke zijn deze gratis met Windows meegeleverde tools:

1. Schijfopruiming (Disk Cleanup)

Wanneer je onnodige bestanden van je harde schijf wenst te verwijderen, is dit het aangewezen gereedschap. Hiermee is het mogelijk tijdelijke bestanden, logboekbestanden, Windows-foutrapporten, etc., te verwijderen. Zelfs overbodige systeembestanden kun je als administrator verwijderen.

2. MSConfig

Voor het verminderen van programmaatjes die meestarten met Windows en je systeem onnodig traag maken. Zie artikel: automatisch opstartende programma's verwijderen. Ooit wel eens afgevraagd waarom Microsoft alleen deze schoonmaakprogramma's levert en niet de 'gelikte' programma's van derden? Omdat ze het niet kunnen? Omdat ze andere partijen ook brood op de plank gunnen? Of ... omdat die rest niet nodig is? Ik gok op het laatste.

Er is geen Registeropschoonprogramma van Microsoft. Ooit had Microsoft het programma MS RegClean voor Windows 9x. Microsoft is daarmee gestopt, het staat zelfs niet meer op de site. Waarom? Het is onnodig. Wanneer er nu foute sleutels in het register staan, slaat Windows die na de eerste keer gewoon over. Wil je dat zelf eens proberen? Maak dan 1000 waarden aan in de key HKEY_CURRENT_USER\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Run, die naar een niet-bestaand programma wijzen. De eerste start van Windows merk je de vertraging. De volgende starts niet meer. Windows heeft ze als onbestaand gemarkeerd en slaat ze over!

Op de CompUsers-website staat een bestandje waarmee je dat zelf kunt proberen.

Bedenk echter wel: voor alles wat hier beschreven is: **Als je niet weet hoe je een stofzuiger moet bedienen, is de kans groot dat je na afloop waardevolle zaken mist. Dus: bezint eer ge begint! En maak eerst backups.** Uiteraard geldt dat nog meer voor het o zo makkelijke programmaatje dat het zo maar automatisch kan.

Don't fix it if it ain't broken

Naast vervuiling van het Operating Systeem zijn er nog andere factoren die kunnen zorgen voor een traag werkend systeem:

- Te weinig geheugen.

Wanneer er te weinig geheugen (RAM) is, wordt uitgeweken naar de schijf. De schijf is vele malen trager dan RAM. RAM geheugen is niet duur. Over het algemeen is het een goede investering. Minimale en aanbevolen waarden staan in de tabel hieronder

RAM	XP	Vista	Win7	Win7x64
Minimaal	512 Kb.	1Gb.	2Gb.	NN
Aanbevolen	1 Gb.	2Gb.	4Gb.	6 Gb.
Power User	2 Gb.	4Gb.	NN	8 Gb.

• Problematische stuurprogramma's

Een fout in een stuurprogramma vertraagt je pc. Met name fouten in de IO-stuurprogramma's, zoals voor de schijfcontroller en videokaart. Naast problemen met dit soort stuurprogramma's treden er soms ook fouten in de firmware op. Ook dat kan voorkomen bij schijven, dvd-spelers en videokaarten. Last but not least: het BIOS, ook daar zijn regelmatig updates voor. Raadpleeg de websites van de fabrikanten voor informatie. Kijk wat de firmware oplost en of het voor jou zin heeft. Vooral hier geldt: 'Don't fix it if it ain't broken.'

• Geheugenlekken in programmatuur.

Een geheugenlek wil zeggen dat het programma steeds meer geheugen in gebruik neemt of afsluit zonder RAM vrij te geven. De moderne Windowsversies zijn daar tegen gewapend. XP echter niet. Wordt je pc in het gebruik erg traag, zoek dan met Taakbeheer naar de geheugenslurper. Wellicht is er een update voor het programma. Anders: regelmatig herstarten!

Links:

- Informatie over opstartprogramma's
<http://www.processlibrary.com>
<http://www.multidesk.be>
<http://www.bleepingcomputer.com/startups>

